

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1929 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utgivande till majoren Erik Holmquist av visst belopp, utgörande till statsverket återbetalade dyrtidstillägg åt vissa officerare.

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr N. Holmström väckt motion, nr 246, har hemställts, att riksdagen må anvisa 1,293 kronor och 86 öre att betalas till förre regementsintendenten vid kungl. livgardet till häst, nuvarande majoren vid Intendenturkåren Erik Holmquist, för av honom på grund av i motionen omförmälda förhållanden gjord inbetalning till statsverket.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört följande.

»Under år 1918 utbetalade kassaförvaltningen vid kungl. livgardet till häst dyrtidstillägg å lönetillägget till officerare för tjänstehästar.

Häröver gjorde vederbörlig revision anmärkning. Kungl. kammarrätten förklarade dock, att dessa utbetalningar gjorts i enlighet med gällande författningar och ogillade anmärkningen. Efter besvär hos Kungl. Maj:t godkände Kungl. Maj:t emellertid anmärkningen.

Det anmärkta beloppet 10,231 kronor och 98 öre har i vanlig ordning återbetalats.

Den 15 mars 1921 — alltså omkring tre år efter det utbetalningen verkställdes — ankom till kassaförvaltningen vid kungl. livgardet till häst ytterligare anmärkning å 1,842 kronor och 48 öre, vilket belopp på grund av revisionens förbiseende icke medtagits i den tidigare gjorda anmärkningen. Efter regementsintendentens i ärendet avgivna förklaring ogillade kungl. kammarrätten även denna anmärkning. Vederbörande revision besvarade sig hos Kungl. Maj:t, som godkände anmärkningen. Detta Kungl. Maj:ts beslut delgavs kassaförvaltningen vid kungl. livgardet till häst den 5 februari 1926, alltså åtta år efter det de anmärkta utbetalningarna verkställdes.

Dåvarande regementsintendenten vid K. 1, kaptenen Erik Holmquist, in gick den 23 mars 1926 till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan att av nåd bliva befriad från återbetalningsskyldighet, framhållande bland annat svårigheten att efter åtta år återfordra de anmärkta dyrtidstilläggen av den personal, till vilken de utbetalats. Denna ansökan blev bifallen endast i vad den rörde utbetalning till tre då avlidna officerare. Det återstående beloppet 1,293 kronor och 86 öre skulle emellertid av kapten Holmquist inbetalas till statsverket. Kungl. Maj:ts ifrågavarande beslut delgavs kapten

Holmquist den 2 mars 1928. Målet har således blivit slutgiltigt avgjort först tio år efter det utbetalningarna verkstälts.

För kapten Holmquist skulle det naturligtvis bliva svårt att efter tio år av vederbörande löntagare, vilka för övrigt skingrats från regementet, återkräva beloppen. Kapten Holmquist lämnades av riksräkenskapsverket emellertid icke tillfälle att vidtaga några sådana åtgärder. Ty redan den 19 mars underrättades han av förste stadsfogden, till vilken saken var överlämnad för indrivning, att om beloppet icke vore inbetalt före den 23 mars — alltså inom fyra dagar — »kommer exekutiv förrättning att ske utan vidare anmaning och även i gäldenärs frånvaro.

Kapten Holmquist nödgades då låna pengar för att undgå exekutiv åtgärd. Över detta synnerligen bryska sätt att behandla tjänsteman i redogörareställning kunna en del reflexioner göras.

Till saken hör vidare, att bestämmelserna i vederbörlig författning angående dyrtidstilläggs åtnjutande voro så avfattade, att de anmärkta utbetalningarna mycket väl kunna anses försvarade. Kungl. kammarrätten var ju också av den mening, att utbetalningarna varit riktiga.

Andemeningen torde också hava varit, att sådant dyrtidstillägg skulle utgå. Och redan i juli 1921 intogs i författningen en preciserad bestämmelse därom, att dyrtidstillägg å lönetillägg för tjänstehästar skall utgå.

Det måste därför vara billigt, att kapten Holmquist befrias från sin omnämnda återbetalningsskyldighet.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har med stöd av 46 § riksdagsordningen över motionen inhämtat yttranden från arméförvaltningens civila departement och riksräkenskapsverket, vilka yttranden såsom bilagor fogats vid detta utlåtande (Bil. A och B).

Utskottet, som ansluter sig till vad ämbetsverken i ovanberörda yttranden anfört i frågan, har, särskilt med hänsyn till det förhållande, att Holmquist icke gjort något försök att av löntagarna återfå de till dem oriktigt utbetalda beloppen, icke ansett sig kunna tillstyrka motionärens förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Holmströms förevarande motion (II: 246) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 april 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 80.

Reservation:

av herr *Holmgren*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den i ämnet väckta motionen.

Bilaga A.

Yttrande.

Enligt utslag den 14 oktober 1919 förklarade Kungl. Maj:t i regeringsrätten, att dyrtidstillägg icke finge beräknas å lönetillägg för tjänstehästar. Nämda utslag kungjordes under not. I. 207 i regeringsrättens årsbok, som tillställas truppförbanden. Först vid 1921 års riksdag (prop.-nr 326, sid. 45, riksdagens skrivelse nr 373) medgavs, att dyrtidstillägg fick utgå å nu ifrågasvarande lönetillägg. I dyrtidstilläggskungörelsen den 29 juni 1921, vilken trädde i kraft den 1 juli 1921, angavs särskilt, att dyrtidstillägg finge utgå på ifrågasvarande lönetillägg.

Med anledning av vad i motionen anförts angående svårigheten för majoren Holmquist att av vederbörande återfordra de felaktigt utbetalda dyrtidstilläggen, får kungl. arméförvaltningens civila departement meddela följande. Den första anmärkning, som i nu angivna hänseende utställdes av kungl. arméförvaltningens revision mot räkenskaperna vid förutvarande kungl. livgardet till häst, gällde räkenskapsåret 1918. Anmärkningen kommunicerades kaptenen Holmquist den 26 juni 1919. Anmärkningen fastställdes sedermera av Kungl. Maj:t i regeringsrätten den 24 maj 1921 (årsboken not. Fö 155), sålunda några få månader efter det att den i motionen omförmälda anmärkningen ankom till kungl. livgardet till häst.

Enligt beslut den 12 februari 1926 lämnade Kungl. Maj:t utan bifall en av Holmquist gjord underdånig ansökning om befrielse från återbetalningsskyldighet på grund av regeringsrättens sistberörda utslag. Det till återbetalning fastställda beloppet inlevererades därefter den 11 mars 1926.

På grund av vad nu anförts och då av motionen icke framgår, att Holmquist gjort något försök att av löntagarna återfå de till dem oriktigt utbetalda beloppen, anser departementet, med hänsyn jämväl till de konsekvenser, som ett bifall till motionen skulle medföra, sig icke kunna tillstyrka den gjorda framställningen.

Stockholm den 22 mars 1929.

LUDVIG WIDELL.

M. KINNANDER.

Nils Rosén.

Bilaga B.

Till riksdagens statsutskott.

Riksräkenskapsverket har av Kungl. Maj:t anbefallts att till statsutskottet avgiva utlåtande över en av N. Holmström i andra kammaren väckt motion, nr 246, om utgivande till majoren Erik Holmquist av visst belopp, utgörande till statsverket återbetalade dyrtidstillägg åt vissa officerare.

I anledning härav har riksräkenskapsverket införskaffat ett utav tillförordnade revisionskommissarien C. Lundin i ärendet avgivet yttrande, som härmed överlämnas. Till de i detta yttrande meddelade uppgifterna torde få läggas, att Holmquist i den av Lundin omnämnda, till chefen för riksräkenskapsverket ställda skriften angivit, att det i yttrandet omförmälda telefonsamtalet ägt rum den 5 eller 6 mars 1928.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 6 saml. 44 häft. (Nr 80—85.)

Beträffande själva saken får riksräkenskapsverket framhålla, att under år 1925 i regeringsrätten avgjordes ett flertal mål av samma beskaffenhet som det i motionen avhandlade och avseende utbetalningar under åren 1919 och 1920. Av regeringsrättens årsbok framgår (not Fö. 240) att samtidigt med att utslaget meddelades i nu ifrågavarande mål regeringsrätten avstyrkte en av Holmquist särskilt gjord ansökning rörande befrielse från honom genom Kungl. Maj:ts utslag den 24 maj 1921 ålagd återbetalningsskyldighet för utbetalningar av enahanda beskaffenhet under år 1918 ävensom att Kungl. Maj:t i statsråd den 12 februari 1926 beslöt i enlighet med regeringsrättens hemställan. Holmquist torde alltså redan i början av år 1926 hava haft all anledning antaga, att en nådeansökan i det nu omhandlade anmärkningsmålet icke skulle bifallas, så mycket hellre som i övrigt tidigare behandlade ansökningar om efterskänkande av återbetalningsskyldighet i liknande fall av Kungl. Maj:t lämnats utan bifall.

Då riksräkenskapsverket icke kan finna några särskilda skäl tala för, att majoren Holmquist skulle genom beslut av riksdagen försättas i bättre ställning än övriga redogörare i liknande mål, får riksräkenskapsverket avstyrka bifall till motionen.

I handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, deltagit tillförordnade byråchefen Runemark.

Stockholm den 26 februari 1929.

ERIK STRIDSBERG.

Richard Vide.

Till riksräkenskapsverket.

Såsom infordrat yttrande över en i riksdagens andra kammare väckt motion nr 246 i fråga om beredande av ersättning till före regementsintendenten vid livgardet till häst numera majoren vid intendenturkåren E. Holmquist för av honom inbetalda anmärkningsmedel får undertecknad vördsamt anföra följande.

I motionen göres gällande, att major Holmquist i sin redogörareställning blivit behandlad på ett synnerligen bryskt sätt. Då motionären med detta påstående synes avse riksräkenskapsverket, får undertecknad, som enligt ämbetsverkets uppdrag handlagt ifrågavarande verkställighetsärende, giva följande redogörelse för ärendets behandling.

Kungl. Maj:ts utslag i anmärkningsmålet meddelades den 24 november 1925. Riksräkenskapsverket översände utslaget för verkställighet till chefsämbetet för livgardet till häst med skrivelse den 20 januari 1926. Sekundchefen för livgardet till häst meddelade i skrivelse den 10 februari 1926, att Holmquist ämnade hos Kungl. Maj:t söka befrielse från återbetalningsskyldigheten, varför tillsvidare borde få anstå med åtgärder för utslagets bringande till verkställighet.

Denna skrivelse överlämnades av chefen för revisionsbyrån under hand till mig med uppdrag att meddela Holmquist, att uppskov icke kunde beviljas. Jag underrättade Holmquist per telefon härom och tillade därvid tillika, att dylikt uppskov brukade medgivas i den formen, att den tjänsteman hos riksräkenskapsverket, som hade att handlägga indrivningsärendet, avvaktade utgången av nådeansökningens prövning innan vidare verkställighetsåtgärder fullföljdes. Tillika anhölls att meddelande måtte sändas mig, när nådeansökningen inlämnats i departementet. Något meddelande härom erhöll jag aldrig, men förvisade jag mig om att nådeansökning verkligen ingivits. Denna ansökning ingavs dock först den 7 april 1926 eller således först omkring två månader efter det begäran om verkställighet avlåtits.

Sedan nådeansökningen den 13 januari 1928 avslagits, anhöll jag per telefon hos Holmquist om besked, hur han ämnade ordna med verkställigheten. Holmquist förklarade sig då sakna möjligheter att erlægga beloppet men tillade, att han hade för avsikt att hos en riksdagsman utverka, att denne skulle väcka motion om beviljande av ersättning åt Holmquist för vad han bleve nödsakad att betala. Jag erinrade därvid om att motionstiden för det årets riksdag redan var till ända och att jag icke längre ansåg mig böra taga på mig ansvaret för ett fortsatt uppskov med verkställighetsåtgärderna samt att svårigheterna för mig i detta avseende ökades därav att anmärkningsförfattaren hade rätt till provision å anmärkta beloppet och alltså kunde komma med yrkande om skadestånd, därest på grund av underlåtenhet å min sida att driva in beloppet detta icke skulle komma att inflyta. Jag framhöll därför, att det icke återstod för mig någon annan utväg än att hos överståthållarämbetet begära handräckning för beloppets uttagande, enär livgardet till häst upphört att existera och något annat truppförbands myndigheter icke kunde anses hava skyldighet att taga befattning med ärendet. Vidare betonade jag för Holmquist, att, sedan ärendet överlämnats till överståthållarämbetet, något uppskov med verkställigheten icke vore att påräkna. Holmquist förklarade sig då inse, att intet annat återstod än att överlämna ärendet till överståthållarämbetet och begärde icke något vidare anstånd för att ordna saken.

Icke desto mindre ingav han härefter till riksräkenskapsverkets chef en skrift, däri han beklagade sig över brutal behandling från ämbetsverkets sida och anhöll att ärendets överlämnande till överståthållarämbetet skulle återkallas. Med anledning av denna skrivelse inkallades jag till förhör inför generaldirektören, vilken, sedan jag fått redogöra för ärendets behandling, uppdrog åt chefen för revisionsbyrån att meddela Holmquist, att, då beloppet i fråga, som utdömts genom Kungl. Maj:ts utslag den 24 november 1925, var till betalning förfallet redan vid sist angivna tidpunkt, undertecknad haft fog för sin åtgärd att i mars 1928 utlämna handlingarna för beloppets indrivning. Vid sådant förhållande funne sig ämbetsverkets chef förhindrad tillmötesgå Holmquists anhållan om återkallande av den hos överståthållarämbetet begärda handräckningen.

Av det sagda synes mig framgå, att i den mån den remitterade motionen bygger på den omständigheten att Holmquist i detta indrivningsärende av myndigheterna skulle ha blivit »synnerligen bryskt behandlad», måste den anses sakna fast grund. Huruvida skäl i övrigt för bifall föreligga, kan icke anses falla inom området för min befattning med ifrågavarande ärende.

Stockholm den 22 februari 1929.

CARL LUNDIN.